

POSTAWA EKOLOGICZNA POLAKÓW I UKRAIŃCÓW WZGLĘDEM KWESTII ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH W KONTEKŚCIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ SYSTEMOWYCH

© Maryniak A., Bulhakova Y., 2018

Problematyka badania postawy i tworzenia rozwiązań systemowych w kontekście logistyki odpadów jest kluczowa dla zrównoważonego rozwoju. Państwa przywiązują coraz większą wagę do budowania efektywnego systemu gospodarki odpadami.

Na podstawie danych statystycznych oraz innych informacji źródłowych można stwierdzić, że w wielu regionach świata brakuje świadomości wśród społeczeństwa na temat konieczności tworzenia transparentnych programów logistyki odpadów, jak również propozycji programowych niwelujących w sposób istotny luki systemowe. Jest to problem, na który coraz częściej się wskazuje i który ma swoje odzwierciedlenie w różnych danych.

Przykładowo stwierdza się, że w Polsce aktualnie przetwarzanie śmieci jest na poziomie zaledwie 25,2 % [GUS, 2016]. Pojawia się też coraz więcej informacji o katastrofach ekologicznych. Między innymi do poważnego zdarzenia tego typu doszło blisko granic Polski, we Lwowie. Katastrofa ta negatywnie wpłynęła na stan wód gruntowych i płynącego w stronę Polski Bugu oraz na powietrze [Kamil Turecki, 2016]. Dlatego też tak ważne jest kształtowanie pozytywnych postaw w zakresie gospodarki odpadami oraz tworzenie łańcuchów dostaw, które zabezpieczyłyby w sposób optymalny ich przechowywanie i przepływy.

Bliskość kulturowa Polski i Ukrainy, dotychczasowe doświadczenia badawcze autorów oraz brak literatury „benchmarkingowej”, skłoniły do omówienia zasygnalizowanych kwestii na przykładzie wymienionych państw. Dokonując krytycznego przeglądu literatury nie udało się odnaleźć żadnego artykułu, który opisywałby badania systemów gospodarki odpadami Polski i Ukrainy oraz portretów ekologicznych mieszkańców tych krajów. Z uwagi na to, że do tej pory proponowane studium badawcze nie było przedmiotem rozważań naukowych, uzyskane wyniki stanowią cenny wkład w teorię nauko z zakresu dyscypliny nauk o zarządzaniu.

W dotychczasowych opracowaniach autorzy przede wszystkim koncentrują się na aspektach zachowawczych dotyczących poziomu świadomości i praktyk w zakresie gospodarki odpadami. Brakuje natomiast opracowań kompleksowych, które łączyłyby te aspekty z kształtowaniem systemowych rozwiązań logistycznych w zakresie logistyki odpadów, w tym tworzenia poszczególnych elementów łańcucha dostaw.

Starano się zatem przygotować prace koncepcyjną, u podstaw której leży podejście holistyczne, uwzględniające wymienione kwestie. W związku z tym uznano, że istnieje potrzeba zbadania sposobów gospodarowania odpadami w łańcuchu dostaw i oceny ich wpływu na zachowania konsumentów w omawianym wymiarze zagadnień.

W związku z powyższym zasadne jest postawienie następujących pytań badawczych:

- czy postawy ekologiczne różnią się w zależności od systemu gospodarki odpadami w Polsce i na Ukrainie?
- które z czynników w sposób istotny determinują zachowania konsumentów w zakresie logistyki odpadów?
- czy wybrane wzorce systemowych rozwiązań zaimplementowane w innych krajach można aplikować na grunt kultury polskiej i ukraińskiej, czy powinny bazować przede wszystkim na projektach dedykowanych?

Celem badań jest ocena systemów gospodarki odpadami Polski i Ukrainy oraz postawy ekologicznej Polaków i Ukraińców dotyczącej zagospodarowania odpadów komunalnych pod względem ich koherencji i dysonansów.

Jako cele szczegółowe przyjęto:

1. Identyfikację poziomu świadomości i praktyk konsumentów w zakresie gospodarki odpadami w Polsce i na Ukrainie.
2. Wyodrębnienie istotnych czynników determinujących zachowania konsumentów w procesie redystrybucji odpadów.
3. Opracowanie schematów przepływów gospodarki odpadami z uwzględnieniem infrastruktury liniowej i punktowej w Polsce i na Ukrainie oraz wskazanie na ich podobieństwa i różnice.
4. Wychwycenie wąskich gardeł przepływu i składowania odpadów.
5. Dokonanie oceny wybranych rozwiązań systemowych gospodarki odpadami wybranych krajów przez pryzmat możliwości ich wykorzystania w Polsce i na Ukrainie.
6. Zaprezentowanie propozycji optymalizacji rozwiązań systemowych wspomagających przepływy odpadów w dolnych odcinkach łańcucha dostaw.

W nawiązaniu do sformułowanych celów i postawionych problemów badawczych przyjęto następujące hipotezy:

Hipoteza 1

Postawy ekologiczne Polaków i Ukraińców różnią się istotnie w zależności od systemu gospodarki odpadami.

Hipoteza 2

Rozwiązania legislacyjne, oparte na sankcjach finansowych są najskuteczniejszym elementem zmiany postaw konsumentów w zakresie gospodarki odpadami

Hipoteza 3

Implementacja rozwiązań systemowych w zakresie gospodarki odpadami w poszczególnych krajach wymaga odrębnych, specyficznych rozwiązań.

Badania mieścić się będą w nurcie paradygmatu pozytywistycznego. Będą miały charakter ilościowy z zastosowaniem kwestionariusza ankiety. Podmiotem badań będą zarówno konsumenci, jak również przedsiębiorstwa instytucjonalne konstytuujące łańcuch logistyczny odpadów. Przedmiotem rozważań jest gospodarka odpadami wytwarzanymi przez gospodarstwa domowe oraz ich przepływy w systemie logistycznym. Przyjęty nurt badań w przyszłości warto rozbudować o przepływy odpadów generowane przez jednostki biznesowe oraz pozabiznesowe, nie stanowiące gospodarstw indywidualnych. Celowe jest także zastosowanie innych podejść metodologicznych. Co prawda nie ma konieczności dokonywania dysjunktywnego wyboru pomiędzy różnymi podejściami, niemniej jednak w jednym badaniu trudno byłoby uwzględnić równocześnie różne perspektywy badawcze. Mając zatem na uwadze pewne ograniczenia jakie wiążą się z paradygmatem pozytywistycznym, gdzie uwaga skoncentrowana jest na wykrywaniu głównie związków przyczynowo-skutkowych, wskazane jest w przyszłości zastosowanie w tej mierze triangulacji.